

คำแนะนำ

การปฏิบัติตนของผู้ป่วย ก่อนและหลัง การให้ยาระงับความรู้สึก

กลุ่มงานวิสัญญีวิทยา
สถาบันมะเร็งแห่งชาติ

คำแนะนำการปฏิบัติตนของผู้ป่วย

การให้ยาระงับความรู้สึก

การให้ยาระงับความรู้สึก เป็นการให้ยาเพื่อให้ผู้ป่วยไม่รับรู้ต่อความเจ็บปวด ขณะแพทย์ทำการผ่าตัด โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสิ่งสำคัญ แบ่งเป็น 2 วิธี ได้แก่

- 1. การวางยาสลบ** คือ การฉีดยาเข้าหลอดเลือดดำให้ผู้ป่วยหลับและไม่รู้สึกตัว และใส่ท่อช่วยหายใจเพื่อให้แก่สยาสลบ
- 2. การระงับความรู้สึกเฉพาะที่** คือ การระงับความรู้สึกเจ็บปวดจากการผ่าตัดโดยการฉีดยาเฉพาะที่เข้าช่องน้ำไขสันหลังหรือช่องรอบไขสันหลัง

เมื่อท่านเข้ารับการผ่าตัดที่ต้องให้ยาระงับความรู้สึก การปฏิบัติตนได้อย่างถูกต้องจะช่วยลดภาวะแทรกซ้อนต่างๆ ที่อาจเกิดขึ้นได้

ก่อนการให้ยาระงับความรู้สึก

1. เมื่อท่านเข้ามาอยู่ในหอผู้ป่วย สิ่งสำคัญที่ต้องแจ้งแก่พยาบาลได้แก่
  - ❖ แจ้งประวัติโรคประจำตัว เช่น ความดันโลหิตสูง โรคหัวใจ เบาหวาน หอบหืด ต้วเหลียง ตาเหลียง
  - ❖ แจ้งประวัติการแพ้ยาและอาหาร
  - ❖ แจ้งประวัติการดื่มเหล้า สูบบุหรี่
  - ❖ แจ้งประวัติการคุมยาสลบครั้งก่อนหน้า
  - ❖ ถ้ามียาที่ท่านใช้ประจำ ให้นำมาเก็บไว้ที่พยาบาล หรือแจ้งให้พยาบาลทราบด้วย

ก่อนและหลัง การให้ยาระดับความรู้สึก

2. ก่อนผ่าตัด **ต้อง งดน้ำ**

และอาหารทุกชนิดทางปาก

อย่างน้อย 6-8 ชั่วโมง เพื่อป้องกันการสำลัก
เศษอาหารเข้าปอดระหว่างการให้ยาระดับความรู้สึก

3. เช้าวันทำผ่าตัด ก่อนไปห้องผ่าตัดท่านจะได้รับยา
เพื่อลดความวิตกกังวล อาจเป็นยาฉีดยาหรือยารับประทาน
พร้อม**น้ำจำนวนจำกัด** หลังจากนั้น

**ห้ามท่านดื่มน้ำและรับประทานอาหาร
ทุกอย่างโดยเด็ดขาด**

ระหว่างการให้ ยาระดับความรู้สึก

สิ่งที่ท่านจะได้รับเมื่อไปถึง
ห้องผ่าตัด ได้แก่

1. การให้น้ำเกลือทาง
หลอดเลือดดำ เพื่อให้ยาสงบ

และทดแทนการเสียน้ำหรือเลือดขณะผ่าตัด

2. ติดอุปกรณ์วัดความดันโลหิต ซีพจร
คลื่นไฟฟ้าหัวใจ เพื่อติดตาม
อาการของท่านอย่างใกล้ชิด
ในระหว่างให้ยาระดับ
ความรู้สึก

● **กรณีให้ยาชาเฉพาะที่เข้าช่องน้ำไขสันหลัง**

- ❖ วิสัญญีจะจัดท่านนอนตะแคงคู้เข่าขึ้นมาชิดหน้าอก และอยู่ให้นิ่งที่สุด
- ❖ ฉีดยาชาเข้าบริเวณหลังของท่าน หลังจากนั้นจะรู้สึกชาขาทั้ง 2 ข้าง ยกขาไม่ได้และไม่รู้สึกเจ็บ ในระหว่างการผ่าตัดแต่ยังรู้สึกตัวอยู่
- ❖ หลังผ่าตัดเสร็จ ท่านจะได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด โดยวิสัญญีที่ห้องพักฟื้น เมื่อท่านสามารถขยับขาได้ จึงย้ายกลับหอผู้ป่วย โดยฤทธิ์ยาชาจะอยู่นาน 4-6 ชั่วโมง

● **กรณีให้ยาสลบ**

- ❖ ฉีดยาเข้าหลอดเลือดดำหลังจากนั้นท่านจะไม่รู้สึกตัว และไม่รู้สึกเจ็บระหว่างผ่าตัด
- ❖ เมื่อเสร็จผ่าตัดท่านอาจรู้สึกว่ามีท่อช่วยหายใจคาอยู่ในปาก ท่านควรอ้าปากหายใจเข้าออกแรงๆ อย่าดิ้นขณะที่ถูกคลุมห่ม หลังจากเอาท่อช่วยหายใจออกแล้วให้หายใจเข้าออกแรงๆ ถ้ามีเสมหะ ให้ไอและบ้วนมาไว้ที่ริมฝีปาก
- ❖ หลังจากนั้นท่านจะได้รับการดูแลอย่างใกล้ชิด โดยวิสัญญีในห้องพักฟื้นประมาณ 1 ชม. จนมีสติสัมปชัญญะดีจึงย้ายกลับหอผู้ป่วย

ระยะหลังการผ่าตัด

ข้อแนะนำเพื่อลดภาวะแทรกซ้อนที่อาจเกิดขึ้นได้จากการได้รับยาระงับความรู้สึก

1. หมั่นหายใจเข้าออกอย่างถูกต้องตามที่ได้รับ การสอนจากพยาบาลประจำหอผู้ป่วยก่อนผ่าตัด เพื่อลดภาวะปอดแฟบ
2. เมื่อท่านรู้สึกตัวให้พยายามเคลื่อนไหวร่างกาย โดยเร็วที่สุดเพื่อป้องกันอาการท้องอืดหลังผ่าตัด
3. สามารถลุกนั่งบนเตียงได้ ถ้าไม่เวียนศีรษะและ ลุกนั่งไหว เมื่อได้รับอนุญาตจากแพทย์ให้ดื่มน้ำได้ ท่านควรดื่มน้ำมากๆ อย่างน้อยวันละ 3 ลิตร เป็น เวลาอย่างน้อย 3 วัน
4. ถ้าท่านปวดแผล ท่านสามารถขอยาระงับปวดได้ ตลอดเวลาจากพยาบาลประจำหอผู้ป่วย ตามคำสั่ง การรักษาของแพทย์ที่ให้ไว้

➡ กรณีเป็นการผ่าตัดใหญ่บริเวณช่องท้องหรือทางช่องอก วิชาญณีแพทย์อาจพิจารณาให้ยาระงับปวดเข้าทางช่องรอบไขสันหลัง ซึ่งสามารถระงับปวดได้ระยะเวลานานและใช้ยาจำนวนน้อย โดยการใส่สายให้ก่อนการวางยาสลบ และสายนี้จะติดที่หลังท่าน ไปถึงหอผู้ป่วยด้วย เพื่อให้สำหรับเติมยาแก้ปวดในระยะหลังผ่าตัด โดยทั่วๆ ไปจะคาสายไว้ประมาณ 2-3 วัน

5. หากท่านมีความผิดปกติทางการหายใจ เช่น หายใจไม่สะดวก เจ็บคอ กลืนอาหารมีสำลัก เสียงแหบ เป็นต้น ควรแจ้งให้แพทย์หรือพยาบาลประจำหอผู้ป่วยทราบโดยเร็ว

ด้วยความปรารถนาดีจาก
กลุ่มงานวิสัญญีวิทยา สถาบันมะเร็งแห่งชาติ